

W

Wouter van Baalen (66) moet een van de weinige mensen zijn die zijn koffie roert met een zelfontworpen lepeltje, peinzend, om dan te zeggen: "Ik heb geen collega's in Amsterdam, nee, er zijn geen mensen meer die hun eigen zilverontwerpen maken en ook uitvoeren. Er zijn wel enkelingen die het proberen, maar dat verwatert, ze gaan dan een goede boterham verdienen met het maken van sieraden."*

(Je zou kunnen denken dat zilver- en goudsmiden hetzelfde beroep beoefenen. Beiden maken immers voorwerpen van edelmetaal. Historisch gezien bestaat er echter een onderscheid tussen goudsmiden – sieradenmakers – en zilversmeden, makers van kostbare gebruiksvoorwerpen.)

Van Baalen zelf werkte decennia geleden in Tunesië, keerde terug naar Nederland, studeerde kunstgeschiedenis, werkte voor een aantal bedrijven waar hij 'vaak miniatuurtjes' maakte, 'maar altijd met als doel om groot zilverwerk te gaan maken'. Rond de eeuwwisseling kon hij op eigen benen staan. Wat als dat niet zo geweest was? "Geen idee. Ik wilde dit doen, daar heb ik al mijn tijd in gestoken."

'Ik ben gestopt met stagiairs, die gaan toch wat anders doen'

In zijn atelier, in de tegenovergestelde hoek van de Jordaan als waar zijn eigen toonzaal ligt, zegt Van Baalen: "Mensen vragen weleens of ze me aan het werk mogen zien. Nee, zeg ik dan, dat kan niet." Geen onwil, hoor: "Mijn werk gaat langzaam, echt heel traag, de vorderingen zijn nauwelijks te zien."

Later, na een uiteenzetting over hoe hij een vorm in zijn hoofd omzet in een zilveren sculptuur – een betoog dat het hoofd van de leek doet duizelen – meldt hij terloops: "Je bent er gewoon heel lang mee bezig."

Naast staken, ponsen, hamers, vijlen en soldeerbranders gebruikt Van Baalen schuurapparaten, twee werkbanken met daaronder lappen leer om het zilvertijlsel op te vangen, voorschoten, maskers, oorbeschermers, microscopen, soldeerstenen.

Er staan gasflessen, weegschalen, frees- en polijstmachines en een hydraulische pers in het atelier – waar het overigens ruikt naar boorzuur, ciseleerpek en aceton. "Toch worden zilversmeden ontzettend oud," zegt hij.

Sober stelt Van Baalen vast: "Het vak gaat grotendeels verdwijnen, wat zeg ik, het is al bijna weg. Ook ik ben gestopt met stagiairs, ze gaan uiteindelijk toch wat anders doen. Er zijn geen galeries en amper musea die je werk willen laten zien of willen aankopen. Dat mijn werk in een aantal musea staat, komt vooral door particuliere stichtingen."

Grote gebeurtenissen

Drie eeuwen geleden krioelde het in Amsterdam nog van de zilversmeden – en overigens niet alleen daar, ook in andere Europese en Britse steden werd het artistieke ambacht door honderden vakmensen beoefend. In Amsterdam waren naar schatting vijfhonderd zilversmeden actief.

In sommige landen – neem Duitsland, neem Engeland – heeft de zilversmid nog altijd een zekere statuut, als degene tot wie men zich wendt bij grote gebeurtenissen: geboorte, huwelijk, jubileum. Niet eens zo gek lang geleden was het in gegoede en kerkelijke kringen redelijk normaal om messen en vorken, serviezen, kandelaars, rammelaars, servetringen, bekers, kelken, vazen, broodmanden, waterkannen en fruitschalen van zilver te gebruiken.

Na de Tweede Wereldoorlog stortte de markt echter in. Het Tweede Vaticaans Concilie schreef voor dat de Katholieke Kerk moest versoberen – en laat dat nu net altijd een grootafnemer zijn geweest van gesmede zilveren voorwerpen. Het verdwijnen van huishoudelijk personeel en emancipatie (wie poetst er nog zilver?), een elitair imago en de 'silver bubble' (wereldwijde hoge zilverprijzen) in de jaren zeventig deden de rest. Roestvrij staal, chroom, aluminium, rubber en plastic werden de moderne vervangers. >>

Wouter van Baalen:
'Mijn werk gaat langzaam,
echt heel traag.'